

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๖

องค์การบริหารส่วนตำบลไม้ขอดอน
อำเภอเมืองพิษณุโลก
จังหวัดพิษณุโลก

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๖
องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ยอดอน อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ยอดอน ได้จัดทำการประเมินความเสี่ยงของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต หรือก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ของหน่วยงานโดยการคัดเลือกงานหรือกระบวนการงานจากภารกิจในแต่ละประเภทที่จะทำการประเมินและระบุความเสี่ยง หรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

การวิเคราะห์ความเสี่ยงในการเกิดการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ความเสี่ยงในการเกิดการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการบ่งชี้ความเสี่ยงของการทุจริตที่มีอยู่ในองค์กร โดยการประเมินโอกาสของการทุจริตที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนบุคคล หรือหน่วยงานที่อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริต เพื่อพิจารณาว่าการควบคุมและการป้องกันการทุจริตที่มีอยู่ในปัจจุบันมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่

การทุจริตในระดับท้องถิ่น พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการทุจริตในระดับท้องถิ่น ได้แก่ การกระจายอำนาจลงสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แม้ว่าโดยหลักการแล้วการกระจายอำนาจ มีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อให้บริการต่างๆ ของรัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมากขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้นแต่ในทางปฏิบัติ ทำให้แนวโน้มของการทุจริตในท้องถิ่นเพิ่มมากยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน

ลักษณะการทุจริตในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกเป็น ๗ ประเภท ดังนี้

- ๑) การทุจริตด้านงบประมาณ การทำบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง และการเงินการคลัง ส่วนใหญ่เกิดจากการละเลยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒) สภาพหรือปัญหาที่เกิดจากตัวบุคคล
- ๓) สภาพการทุจริตอันเกิดจากช่องว่างของกฎระเบียบและกฎหมาย
- ๔) สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจและ ขาดคุณธรรมจริยธรรม
- ๕) สภาพหรือลักษณะปัญหาที่เกิดจากการขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ
- ๖) สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากการตรวจสอบ ขาดความหลากหลาย ในการตรวจสอบ จากภาคส่วนต่างๆ
- ๗) สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากอำนาจ บารมี และอิทธิพลท้องถิ่น

สาเหตุและปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถสรุปเป็นประเด็น ได้ดังนี้

- ๑) **โอกาส** แม้ว่าในปัจจุบันมีหน่วยงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่พบว่ายังคงมีช่องว่างที่ทำให้เกิดโอกาสของการทุจริต ซึ่งโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมาย ที่ไม่เข้มแข็ง กฎหมาย กฎระเบียบไม่รัดกุม และอำนาจหน้าที่โดยเฉพะข้าราชการระดับสูงก็เป็นอีกโอกาสหนึ่ง ที่ทำให้เกิดการทุจริต
- ๒) **สิ่งจูงใจ** เป็นที่ยอมรับว่าสถานะทางเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นเรื่องของวัตถุนิยม สังคมนิยม ทำให้คน ในปัจจุบันมุ่งเน้นที่การสร้างหาร่ำรวย ด้วยเหตุนี้จึงเป็นแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่ที่มีแนวโน้มที่จะทาพฤติกรรมการทุจริตมากยิ่งขึ้น
- ๓) **การขาดกลไกในการตรวจสอบความโปร่งใส** การทุจริตในปัจจุบันมีรูปแบบที่ซับซ้อนขึ้น โดยเฉพาะการทุจริตในเชิงนโยบาย ที่ทำให้การทุจริตกลายเป็นความชอบธรรมในสายตาของประชาชน ขาดกลไกการตรวจสอบความโปร่งใสที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะเข้าไปตรวจสอบการทุจริตของบุคคลเหล่านี้
- ๔) **การผูกขาด** ในบางกรณีการดำเนินงานของภาครัฐ ได้แก่ การจัดซื้อ-จัดจ้าง เป็นเรื่อง ของการผูกขาด ดังนั้นจึงมีความเกี่ยวข้องเป็นห่วงโซ่ผลประโยชน์ทางธุรกิจ ในบางครั้งพบว่าบริษัทมีการ ให้สินบน แก่

เจ้าหน้าที่เพื่อให้ตนเองได้รับสิทธิในการดำเนินงานโครงการของภาครัฐ รูปแบบของการผูกขาด ได้แก่ การผูกขาดในโครงการก่อสร้างและโครงสร้างพื้นฐานภาครัฐ

๕) การได้รับค่าตอบแทนที่ไม่เหมาะสม รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ความยากจนถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ข้าราชการมีพฤติกรรมการทุจริต เพราะความต้องการที่จะมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องแสวงหาช่องทางเพื่อเพิ่ม "รายได้พิเศษ" ให้กับตนเองและครอบครัว

๖) การขาดจริยธรรม คุณธรรม ในสมัยโบราณ ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมที่ได้รับการเน้นเป็นพิเศษถือว่าเป็นเครื่องวัดความดีของคน แต่ในปัจจุบัน พบว่า คนมีความละอายต่อบาปและเกรงกลัวบาปน้อยลง และ มีความเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้น มองแต่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งมากกว่าที่จะยึดผลประโยชน์ส่วนรวม

๗) มีค่านิยมที่ผิด ปัจจุบันค่านิยมของสังคมได้เปลี่ยนจากยกย่องคนดี คนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นยกย่องคนที่มีเงิน คนที่เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี คนที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง ด้วยเหตุนี้ผู้ที่มีค่านิยมที่ผิด เห็นว่าการทุจริตเป็นวิถีชีวิตเป็นเรื่องปกติธรรมดา เห็นคนชื้อเป็นคนชื้อ เห็นคนโกง เป็นคนฉลาด ยอมจะทาการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง โดยไม่มีความละอายต่อบาป และ ไม่เกรงกลัว ต่อกฎหมายของบ้านเมือง

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริตประกอบด้วย แรงกดดัน หรือแรงจูงใจ หรือโอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการควบคุมกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต การแบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริตออกเป็น ๓ ด้านดังนี้

- ๑) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ-อนุญาต
- ๒) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ๓) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการ
- ๔) ทรัพยากรภาครัฐ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๖
องค์การบริหารส่วนตำบลไม้خวดตอน อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

ที่	ประเด็นความเสี่ยง	ปัจจัยที่อาจกระตุ้นให้เกิดการทุจริต	ระดับความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริต						มาตรการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดการทุจริต	ตัวชี้วัดผลสำเร็จ	
			ไม่มี	ต่ำมาก	ต่ำ	กลาง	สูง	สูงมาก			สูงสุด
๑	การใช้ดุลพินิจของผู้มีอำนาจในการอนุญาตอนุมัติ ต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> - การนำระบบอุปถัมภ์มาใช้ในการปฏิบัติราชการ - การแบ่งพรรคแบ่งพวกของพนักงานส่วนตำบล - ความไม่ยุติธรรมของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจสั่งการ 				✓				<ul style="list-style-type: none"> - เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างกันโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายที่ชัดเจน 	จำนวนเรื่องร้องเรียน
๒	กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง การใช้ดุลพินิจในการเลือกวิธีการจัดซื้อ จัดจ้าง การทุจริตในการเบิกจ่ายงบประมาณต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดการควบคุม ตรวจสอบอย่างเข้มงวด - ระบบตรวจสอบไม่รัดกุมพอที่จะปิดช่องว่างการทุจริต - พนักงานผู้มีหน้าที่จัดซื้อจัดจ้างทุจริต รับผลประโยชน์จากผู้ขาย ผู้รับจ้าง 					✓		<ul style="list-style-type: none"> - ชี้แจงและกำชับเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินการตามระเบียบอย่างเคร่งครัด - สร้างความรู้ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมาย วิธีปฏิบัติ และผลทางกฎหมายให้ผู้ปฏิบัติรับทราบ และกำหนดแนวทางในการปฏิบัติให้ถูกต้องชัดเจน 	จำนวนเรื่องร้องเรียน	
๓	การนำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดการควบคุม ตรวจสอบอย่างเคร่งครัด - ผู้ปฏิบัติทุจริต 			✓				<ul style="list-style-type: none"> - ชี้แจงและกำชับเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินการตามระเบียบอย่างเคร่งครัด - จัดทำคู่มือการยืมทรัพย์สินของทางราชการไปใช้ให้ชัดเจน มีเอกสารการยืม-ส่งคืน ทุกขั้นตอน 	การตรวจสอบทรัพย์สินประจำปีวัสดุ ครุภัณฑ์ครบถูกต้อง ต้องไม่มีการชำรุดสูญหาย	
๔	โครงการก่อสร้างพื้นฐานไม่มีคุณภาพ ไม่ได้ใช้ประโยชน์	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ปฏิบัติงานไม่คำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการ - ผู้ปฏิบัติงานมีผลประโยชน์ในงานที่ทำ 					✓		<ul style="list-style-type: none"> - ชี้แจงและกำชับเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินการตามระเบียบอย่างเคร่งครัด - สร้างความรู้ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมาย วิธีปฏิบัติ 	จำนวนเรื่องร้องเรียน	

ที่	ประเด็นความเสี่ยง	ปัจจัยที่อาจกระตุ้นให้เกิดการทุจริต	ระดับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดการทุจริต							มาตรการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดการทุจริต	ตัวชี้วัดผลสำเร็จ
			ไม่มี	ต่ำมาก	ต่ำ	กลาง	สูง	สูงมาก	สูงสุด		
										และผลทางกฎหมายให้ผู้ปฏิบัติรับทราบ และกำหนดแนวทางในการปฏิบัติให้ถูกต้องชัดเจน	
๕	การเลือกปฏิบัติในการให้บริการแก่ผู้รับบริการ เช่น บุคคลในวงงานท้องถิ่น และประชาชน โดยไม่เสมอภาค เนื่องจากความสัมพันธ์หรือผลประโยชน์ส่วนตน	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ปฏิบัติขาดจิตสำนึกในการเป็นข้าราชการที่ดี - ขาดการควบคุม ตรวจสอบอย่างเข้มงวด - ผู้ปฏิบัติงานมีผลประโยชน์ในงานที่ทำ 			✓					<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำคู่มือมาตรฐานการให้บริการให้ชัดเจน - จัดทำระบบคิวการขอรับบริการ 	การประเมินผลความพึงพอใจ ณ จุดบริการ
๖	มีการให้หรือรับของขวัญ การเลี้ยงรับรอง คู่สัญญา หรือประโยชน์อื่นใด ในโอกาสต่าง ๆ เพื่อเอื้อประโยชน์	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ปฏิบัติงานมีผลประโยชน์ในงานที่ทำ รับผลประโยชน์จากผู้ขาย ผู้รับจ้าง 				✓				<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำประกาศนโยบายไม่รับของขวัญในทุกโอกาส และชี้แจงแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายให้ผู้ปฏิบัติได้รับทราบ และถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด 	จำนวนเรื่องร้องเรียน
๗	เบิกเงินราชการเป็นเหี้ย เช่น ค่าล่วงเวลา ค่าเช่าบ้าน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะค่าที่พัก	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดการควบคุม ตรวจสอบอย่างเข้มงวด - ผู้ปฏิบัติงานมีผลประโยชน์ในงานที่ทำ 		✓						<ul style="list-style-type: none"> - สร้างความรู้ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมาย วิธีปฏิบัติ และผลทางกฎหมายให้ผู้ปฏิบัติรับทราบ และกำหนดแนวทางในการปฏิบัติให้ถูกต้องชัดเจน 	ผลจากการตรวจสอบของหน่วยตรวจสอบประจำปี เช่น สตง.
๘	ยกยอกเงินหลวง ปลอมแปลงเอกสารในการเบิกจ่าย	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดการควบคุม ตรวจสอบอย่างเข้มงวด - ขาดการแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างการรับเงิน และการจัดทำเอกสารเบิกจ่าย 		✓						<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บังคับบัญชาควบคุมและติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด มีการสอบทานและกำกับให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด 	ผลจากการตรวจสอบของหน่วยตรวจสอบประจำปี เช่น สตง.
๙	วางแผนการพัฒนาไม่ถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารวางแผนพัฒนาโดยยึดจากความต้องการของตนเอง พรรคพวก ฐานเสียง และผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับ 				✓				<ul style="list-style-type: none"> - จัดประชาคมรับฟังปัญหา ความต้องการของประชาชน และดำเนินการตามระเบียบของแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างเคร่งครัด 	การประเมินผลความพึงพอใจของประชาชน